

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
CZWARTA SEKCJA

SPRAWA ZAŚKIEWICZ przeciwko POLSCE

(SKARGA nr 46072/99 i 46076/99)

WYROK – 30 listopada 2004 r.

W sprawie Zaśkiewicz przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako
Izba składająca się z następujących sędziów:

Pan Nicolas BRATZA, *Przewodniczący*,
Pan M. PELLONPÄÄ,
Pan G. BONELLO,
Pan J. CASADEVALL,
Pan R. MARUSTE,
Pan S. PAVLOVSKI,
Pan L. GARLICKI, *sędziowie*,
oraz Pan M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym 9 listopada 2004 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skarg (nr 46072/99 i 46076/99) wniesionych 3 listopada 1998 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego Janusza Zaśkiewicza („skarżący”).

2. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez swoich pełnomocników, pana K. Drzewickiego, a następnie pana J. Wołąsiewiczza.

3. Skarżący zarzucał w szczególności, że postępowanie przeciwko spółce X przekroczyło „rozsądny termin” w rozumieniu art. 6§ 1 Konwencji.

4. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (art. 52 § 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej Sekcji ustanowiono Izbę (art. 27 § 1 Konwencji), która miała zająć się sprawą zgodnie z artykułem 26 § 1 Regulaminu Trybunału.

5. Dnia 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swoich sekcji (art. 25 § 1). Niniejsza sprawa została przydzielona do nowo utworzonej Sekcji Czwartej (art. 52 § 1).

6. Decyzją z dnia 17 czerwca 2003 r. Trybunał uznał skargę za częściowo dopuszczalną.

7. Skarżący i Rząd złożyli obserwacje co do meritum (art. 59 § 1).

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

8. 21 lutego 1994 r. skarżący złożył do Sądu Wojewódzkiego w Łodzi pozew, w którym domagał się odszkodowania od jednego ze swoich partnerów w spółce rzekomo odpowiedzialnego za sprzedaż majątku spółki bez uprzedniej zgody skarżącego. Pozwał także niejaką spółkę X, która nabyła nieruchomości.

9. 10 marca 1994 r. sąd zwolnił skarżącego z opłat sądowych.

10. 14 marca 1994 r. sąd nie uwzględnił wniosku skarżącego o wydanie zarządzenia tymczasowego. Jego odwołanie od tej decyzji zostało oddalone 16 maja 1994 r. przez Sąd Apelacyjny w Łodzi.

11. 5 maja 1994 r. skarżący przedłożył pismo procesowe z załącznikiem liczącym 95 stron. W lipcu i październiku 1994 r., a także w grudniu 1995 r., przedłożył dalsze pisma procesowe oraz zażądał wezwania pięciu świadków.

12. Sąd wojewódzki przeprowadził rozprawę 11 stycznia 1996 r. zakończył rozpatrywanie sprawy i poinformował strony, że wyrok zostanie ogłoszony 25 stycznia 1996 r. Następnie skarżący przedłożył pisma procesowe zawierające wnioski dowodowe. 25 stycznia 1996 r. sąd otworzył ponownie rozprawę.

13. Rozprawa wyznaczona na 27 lutego 1996 r. została odroczonej z powodu nieobecności ławnika.

14. 27 marca 1996 r. sąd przeprowadził rozprawę.

15. 10 kwietnia 1996 r. sąd wydał postanowienie stwierdzające brak właściwości do rozpoznania sprawy skarżącego w odniesieniu do jego współnika i przekazał tę część sprawy Sądowi Rejonowemu z Łodzi.

16. Sąd wojewódzki przeprowadził rozprawy w dniach 26 listopada 1996 r., a także 29 stycznia, 1 kwietnia i 23 lipca 1997 r. Zarządził sporządzenie opinii biegłego.

17. 15 sierpnia 1997 r. sąd oddalił wniosek skarżącego o wydanie zarządzenia tymczasowego.

18. Opinia biegłego została przedłożona 5 lutego 1998 r.

19. Następnie skarżący podważył opinię.

20. Na rozprawie przeprowadzonej 11 maja 1998 r. sąd zarządził sporządzenie opinii uzupełniającej.

21. Na rozprawie 25 czerwca 1998 r. sąd zakończył rozpatrywanie sprawy.

22. Następnie, skarżący złożył skargę, w której uskarżał się na pewne błędy w protokole z rozprawy. 7 lipca 1998 r. sąd wydał decyzję co do tych błędów.

23. 6 lipca 1998 r. skarżący przedłożył pismo procesowe. 9 lipca 1998 r. sąd otworzył ponownie rozprawę i zwrócił się do skarżącego o sprecyzowanie swojego roszczenia.

24. We wrześniu 1998 r. skarżący zwrócił się do sądu o wezwanie urzędu celnego jako interwenienta ubocznego po stronie skarżącego.

25. Na rozprawie przeprowadzonej 9 listopada 1998 r. sąd oddalił ten wniosek. Skarżący zwrócił się o pisemne uzasadnienie tej decyzji. 18 listopada 1998 r. jego wniosek został odrzucony jako nie przewidziany przez prawo.

26. 19 listopada 1998 r. sąd wydał wyrok. Przyznał skarżącemu 32.345,23 złotych wraz z odsetkami. Zarówno skarżący, jak i pozwany odwołali się.

27. Sąd Apelacyjny w Łodzi przeprowadził rozprawę 9 kwietnia i 1 czerwca 1999 r.

28. 15 czerwca 1999 r. wydał wyrok. Sąd zmienił wyrok sądu pierwszej instancji oddalając powództwo skarżącego. Kopię pisemnego uzasadnienia wyroku skarżący otrzymał 4 kwietnia 2000 r. 4 maja 2000 r. skarżący złożył do Sądu Najwyższego kasację od wyroku

29. 16 stycznia 2002 r. Sąd Najwyższy oddalił kasację.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

30. Skarżący zarzucał, że długość postępowania była niezgodna z wymogiem „rozsądnego terminu”, przewidzianym w art. 6 § 1 Konwencji, który brzmi następująco:

„Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...”.

A. Stanowiska stron

31. Rząd był zdania, że rozpatrywana sprawa była raczej skomplikowana. Wskazał na opinię biegłego uzupełnioną przez kolejną opinię. Twierdził, że skarżący przyczynił się w części do przedłużenia postępowania poprzez liczne wnioski procesowe dotyczące, *inter alia*, zwolnienia z kosztów sądowych, powołania biegłego i poprawienia protokołu. Rząd wskazał, że już po zamknięciu rozprawy skarżący przedłożył pisma procesowe, które skutkowały koniecznością ponownego otwarcia przewodu. Rząd zauważył, że skarżący zmienił roszczenie w trakcie trwania postępowania. Był zdania, że władze prowadziły postępowanie z należytą starannością i próbowały przyspieszyć przygotowania opinii biegłego poprzez wyznaczenie właściwemu biegłemu terminów do jej przygotowania.

32. Skarżący wskazał, że w trakcie trwania postępowania wystąpiły nadmierne okresy bezczynności. Wskazał, *inter alia*, okresy pomiędzy 16 maja 1994 r. i 11 stycznia 1996 r., a także pomiędzy 10 kwietnia i 26 listopada 1996 r. Skarżący wskazał, że przygotowanie opinii biegłego zajęło prawie 16 miesięcy, od 23 lipca 1997 r. do 9 listopada 1998 r., oraz że musiał czekać na pisemne uzasadnienie wyroku sądu apelacyjnego od 15 czerwca 1999 r. do 4 kwietnia 2000 r. Skarżący twierdził, że sprawa była prosta, a on sam nie przyczynił się swoim postępowaniem do przedłużenia postępowania.

B. Ocena Trybunału

1. Okres podlegający rozpatrzeniu

33. Trybunał zauważył, że postępowanie rozpoczęło się 21 lutego 1994 r. i zakończyło się 16 stycznia 2002 r. Trwało więc 7 lat, 10 miesięcy i 23 dni.

2. Rozsądna długość postępowania

34. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia skomplikowania sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (patrz, m.in. wyrok *Frydlender p. Francji* [WI], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

35. Trybunał zgadza się z poglądem, że niniejsza sprawa była do pewnego stopnia skomplikowana.

36. Odnosząc się do postępowania skarżącego, Trybunał przychyliła się do opinii Rządu, że przyczynił się on do przedłużenia postępowania. Liczne i czasami też bardzo obszerne pisma procesowe skarżącego, a także zmiany roszczenia niewątpliwie przedłużyły rozpatrywanie sprawy.

37. Mimo tego jednak Trybunał zauważył, że w postępowaniu doszło do znaczących okresów bezczynności, np. brak było jakichkolwiek działań

pojęmowanych przez władze pomiędzy 16 maja 1994 r. a 11 stycznia 1996 r. (prawie 1 rok i 8 miesięcy), a także pomiędzy 4 maja 2000 r. i 16 stycznia 2002 r. (1 rok, 8 miesięcy i 12 dni).

38. Nawet zakładając, że opóźnienia w postępowaniu przed Sądem Najwyższym mogą być usprawiedliwione trwającą reformą postępowania kasacyjnego w Polsce (zob. *Kępa p. Polsce* (dec.), nr 43978/98, 30 września 2003r.), Trybunał oceniając okoliczności sprawy oraz uwzględniając ogólną długość trwania postępowania, stwierdza, że wymóg „rozsądnego terminu” zawarty w art. 6 § 1 Konwencji nie był zachowany w niniejszym przypadku.

39. Doszło więc do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

40. Zgodnie z art. 41 Konwencji

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

41. Skarżący domagał się przyznania mu kwoty 1 176 450 złotych. Twierdził, że na tę kwotę składały się, *inter alia*, wartość zniszczonego majątku oraz kwotę, którą skarżący utracił na skutek rzekomo niesprawiedliwego wyniku postępowania. Domagał się także 1 176 450 złotych za szkody niematerialne. Kwota ta odnosiła się do cierpienia i stresu spowodowanych przez nadmierne długie trwanie postępowania. Skarżący nie przedstawił żadnych dokumentów potwierdzających te koszty i wydatki.

42. Rząd twierdził, że brak było bezpośredniego związku pomiędzy szkodą materialną a zarzucanymi naruszeniami Konwencji.

43. Odnośnie szkody materialnej Trybunał doszedł do wniosku na podstawie przedstawionych dowodów, że skarżący nie wykazał, iż dochodzona szkoda materialne była spowodowana przez nieuzasadnioną długość rzeczowego postępowania. W konsekwencji brak jest uzasadnienia dla przyznania mu czegokolwiek z tego tytułu (zob., *mutatis mutandis Kudła p. Polsce* [WI], nr 30210/96, § 164, ECHR 2000-XI).

44. Trybunał zauważa ponadto, że skarżący z pewnością doznał szkody niematerialnej w postaci stresu i frustracji z powodu przedłużającego się postępowania, które nie mogą być wynagrodzone poprzez samo stwierdzenie naruszenia. Uwzględniając okoliczności sprawy oraz rozstrzygając na zasadzie słuszności, Trybunał przyznaje skarżącemu łączną kwotę 2300 euro z tego tytułu.

B. Koszty i wydatki

45. Skarżący domagał się także 3310 złotych z tytułu zwrotu kosztów i wydatków poniesionych przed sądami krajowymi oraz 5350 złotych za koszty i wydatki w związku z postępowaniem przed Trybunałem.

46. Rząd twierdził, że koszty prawne i wydatki, których zwrotu domagał się skarżący, częściowo nie miały związku z niniejszym postępowaniem. Rząd przypomniał, że mogą zostać uwzględnione jedynie koszty rzeczywiście poniesione w celu przygotowania i obrony sprawy skarżącego przed Trybunałem, a nie przed sądami krajowymi.

47. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału zwrot kwoty może być przyznany w odniesieniu do kosztów i wydatków jedynie wtedy, gdy zostały one rzeczywiście poniesione, były konieczne oraz rozsądne co do kwoty. Aby koszty postępowania krajowego podlegały zwrotowi, muszą one być poniesione w celu zapobieżenia naruszeniu lub uzyskania zadośćuczynienia za stwierdzone naruszenie.

48. Na podstawie informacji znajdujących się w posiadaniu Trybunału stwierdza on, że brak jest dowodów na to, by w niniejszej sprawie którykolwiek z kosztów krajowych, których zwrotu domagał się skarżący, został przez niego poniesiony w tym celu.

49. Trybunał zauważa, że skarżący nie był reprezentowany przez adwokata w postępowaniu, które toczyło się przed Trybunałem. Dokonując własnej oceny na podstawie dostępnych mu materiałów, Trybunał przyznaje skarżącemu 120 euro tytułem zwrotu za wydatki poniesione na tłumaczenie i kopiowanie, będące rezultatem złożenia i popierania skargi.

C. Odsetki z tytułu niewypłacenia zasądzonych kwot

50. Trybunał uważa, że odsetki z tytułu niewypłacenia zasądzonych kwot powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYŃ TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że doszło do naruszenia art. 6 Konwencji;
2. *Uznaje*, że
 - (a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 § 2 Konwencji, z tytułu szkód niematerialnych 2300 euro (dwa tysiące trzysta euro) oraz 120 euro tytułem zwrotu kosztów i wydatków (sto dwadzieścia euro), które będą przeliczone na walutę polską według kursu z dnia realizacji wyroku, plus jakikolwiek podatek, jaki może być pobrany;

(b) od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty płatne od tej sumy będą zwykłe odsetki według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe;

3. *Oddala* pozostałą część roszczenia skarżącego o zadośćuczynienie.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie 30 listopada 2004 r., zgodnie z art. 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancelarz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący